

Govor prvog potpredsednika Vlade Republike Srbije i ministra spoljnih poslova na skupu „Svet u previranju i budućnost Evrope i Balkana na Institutu društvenih nauka:

„Gospodine direktore Bašiću,
Gospodine Cvetičanin,
Vaše ekselencije,
Poštovane dame i gospodo,

Zahvaljujem na pozivu i prilici da govorim na ovom skupu povodom pokretanja Foruma za strateške studije Instituta društvenih nauka. Nesumnjiv je značaj ovakvih inicijativa čiji je cilj da se razmenom informacija i stavova relevantnih predstavnika našeg društva: državnih institucija, naučnih instituta, univerziteta i visokoškolskih ustanova, nevladinih organizacija i stručnih udruženja, uspostavi plodotvoran društveni dijalog radi postizanja što šireg konsenzusa o pitanjima značajnim za diplomatiju i međunarodne odnose. U tom smislu, pokretanje Foruma za strateške studije predstavlja korak u dobrom pravcu.

U današnjem svetu, koji se karakteriše i kao „umreženi svet“, uz tradicionalne instrumente sile – vojne snage, industrijski, tehnološki i privredni potencijal i slično, sve veću ulogu igraju informatika, internet, robotika, nano tehnologija, veštačka inteligencija, biotehnologija i drugi fenomeni „četvrte industrijske revolucije“. Sve ovo će bitno uticati i na međunarodni položaj država ili regiona.

Svet, Evropa i Balkan, nalaze se danas pred različitim izazovima koji su povezani sa promenama okolnosti u kojim živimo. Radi se o demografskim, klimatskim, tehnološkim, bezbednosnim, društvenim, ekonomskim i drugim promenama koje utiču na položaj država, njihovu snagu, uticaj, međusobne veze, a samim tim i na karakter međunarodnih odnosa. Stanovništvo Afrike, na primer, biće više nego udvostručeno do 2050. godine sa sadašnjih 1,2 milijarde na 2,5 milijarde (ili 25% svetskog stanovništva), dok će evropsko stanovništvo stagnirati ili opasti na 7% svetskog stanovništva. Pitanja nataliteta, migracija i azila, ali i raspolaganja resursima, predstavljaju danas izuzetno važne teme oko kojih se sukobljavaju različiti, često sasvim suprotni politički pogledi i pokreti. Neretko se proizvode duboke podele u pojedinim društvima i državama, kao što je to recimo u slučaju pitanja tretmana ilegalnih migranata u državama Evropske unije.

O fragmentaciji međunarodnog sistema, slabljenju multilateralizma i porasti konfrontacije između tri najveće svetske sile bilo je reči i na upravo održanoj Minhenskoj bezbednosnoj konferenciji. Svedoci smo uspona multipolarnosti, kao i novih neizvesnosti i promena u nacionalnim politikama brojnih država, počevši od one najsnažnije – SAD, čija administracija danas vodi spoljnu politiku koja po mnogim parametrima znatno odstupa od politike njenih prethodnika. Pitanje uloge države nacije u međunarodnom poretku, kao i tema nacionalnog identiteta, ponovo se postavlja, posebno u Evropi, kako to ilustruje proces Bregzita ili rezultati izbora u brojnim državama od Italije, preko Austrije i Mađarske do Poljske ili Švedske. Međunarodne krize smenjuju jedna drugu - da pomenemo one na Bliskom istoku, od Sirije do Jemena, one u Aziji, poput pitanja kontrole nuklearnog naoružanja u Severnoj Koreji, ili najnoviju - u Venecueli. Zamrznuti konflikti u istočnoj Evropi, Kavkazu, Bliskom istoku ili indijskom potkontinutu, samo su neki od potencijalno opasnih žarišta novih sukoba. „Paradoks napretka“, kako je to nasloвила obaveštajna agencija SAD u jednom od svojih futurističkih izveštaja, će u narednim godinama uzrokovati nove napetosti između država koje povećavaju rizike sukoba. Da li će XXI vek biti „vek svih katastrofa“, kako se to nagoveštava u analizama CIA, ili će ipak biti vek mira, napretka i prosperiteta, zavisiće od mnogih činilaca, čemu svoj doprinos treba da pruži i naša zemlja.

Dame i gospodo,

U novim uslovima i stalno promenljivim okolnostima, spoljna politika Republike Srbije je prilagođena potrebama, interesima i ciljevima naše zemlje. Republika Srbija nastoji da vodi proaktivnu, jasno profilisanu i osmišljenu spoljnu politiku koja doprinosi njenom boljem pozicioniranju na regionalnom, evropskom i širem međunarodnom planu. Spoljnopolitički ciljevi Srbije podrazumevaju pre svega očuvanje suvereniteta i teritorijalnog integriteta zemlje, nastavak pregovaračkog procesa sa EU i ostvarivanje punopravnog članstva u što bližoj budućnosti, razvoj bilateralnih odnosa kako sa vodećim međunarodnim akterima, tako i sa svim ostalim državama u svetu. Očuvanje mira i stabilnosti u regionu, dobrosusedski odnosi i vojna neutralnost, takođe spadaju u spoljnopolitičke principe naše zemlje.

Zalažemo se za međunarodne odnose zasnovane na dostignutim civilizacijskim normama i međunarodnom pravu. Srbija ima dobre i stabilne odnose sa svim velikim silama, dok sa većinom zemalja Afrike, Azije, Latinske Amerike i Kariba nastoji da otvori put široj političkoj i privrednoj saradnji, u cilju prevazilaženja uske, „evrocentrične“ spoljne politike, kakvu smo nasledili. Srbija kontinuirano pruža aktivan doprinos svetskoj bezbednosti i stabilnosti učešćem u vojnim i policijskim multinacionalnim operacijama.

Strateški cilj Srbije ostaje punopravno članstvo u Evropskoj uniji. Iako je Republika Srbija učinila veliki napredak na putu ka članstvu, pitanje proširenja EU u ovom momentu, međutim, više zavisi od same Unije. Interni problemi i reforme u EU će pokazati koliko je ova integracija sposobna da se menja i u tom kontekstu da prihvati nove članice. Odnos prema proširenju će u prvom redu biti pokazatelj vitalnosti i održivosti same EU. Marginalizacija politike proširenja EU i nejasnoće oko dinamike procesa, kao i ukupne perspektive članstva zemljama-kandidatima ima veliki negativan uticaj i na kretanja u regionu Zapadnog Balkana.

Naša zemlja se zalaže za razvoj dobrosusedskih odnosa i dijalog, kao osnovno sredstvo u

rešavanju otvorenih pitanja među susedima. Zato Srbija aktivno učestvuje u radu regionalnih inicijativa, čime potvrđuje svoju poziciju proaktivnog učesnika i inspiratora proširenja i produbljivanja regionalne saradnje. Srbija je opredeljena da u odnosima sa susedima i zemljama regiona promoviše «pozitivnu agendu» - orijentisanu ka budućnosti. Nastojimo da se u odnosima sa svim zemljama regiona težište stavi na razvoj ekonomske i drugih vidova saradnje.

Srbija ulaže izuzetne napore da se dođe do kompromisnog, a time i održivog, trajnog rešenja za pitanje Kosova i Metohije, a u interesu kako Beograda i Prištine, tako i srpskog i albanskog naroda, ali i stabilnosti i prosperiteta u regionu. Posvećeni smo dijalogu sa Prištinom koji se vodi uz posredovanje EU, kao i sprovođenju dogovorenog iz Briselskog sporazuma. Međutim, Priština nastavlja da ugrožava sve što je uz pomoć EU i drugih međunarodnih činilaca postignuto na planu dijaloga i ekonomskog povezivanja. Koristim i ovu priliku da istaknem da je za nastavak dijaloga neophodno momentalno ukidanje odluke Prištine o uvođenju tarife od 100% na robu poreklom iz centralne Srbije i BiH. Ovu odluku su osudili i svi predstavnici međunarodne zajednice. Takođe, osuđujemo i druge negativne korake koji se gotovo svakodnevno preduzimaju u Prištini, među kojima i odluku o formiranju tzv. Vojske „Kosova“, čiji je cilj u suštini podizanje napetosti, blokada dijaloga i procesa traženja rešenja, uz vođenje računa o interesima obeju strana.

Dame i gospodo,

Svet - naše društvo, kao i naša bliža i šira okolina - menjaju se, rekao bih munjevitom brzinom. Pravac i karakter tih promena nije jednostavno ni razumeti ni objasniti. Šta nam donose narednih deset, dvadeset godina neka su od pitanja koja bi trebalo da postave i razmatraju forumi kao što je vaš. Moramo biti više nego ikada svesni zajedničke sudbine i zajedničkih izazova pred kojima se nalazi celo čovečanstvo, kao i svaka zemlja i njeno stanovništvo, pojedinačno. U ovom zadatku, uloga vašeg Foruma može imati posebnu važnost.

Zahvaljujem na pažnji."